DE **GETUIGE**

NAV HAQ

Curator van het Muhka, waar Vanden Eynde vorig jaar *The Museum of Forgotten History* presenteerde.

'In de traditie van Broodthaers'

Maarten was een van de eerste kunstenaars die ik aansprak toen ik als curator in het Muhka begon. Hij was me al opgevallen toen hij nog aan het Hisk in Gent studeerde, waar ik als *visiting professor* te gast was. Er is iets fascinerends aan de notie van tijd in zijn werk: het heden bekeken als het verleden van de toekomst. Het is een interessante manier om iets over het huidige kapitalisme te zeggen. Hij presenteerde zijn werken in *The Museum of Forgotten History*, zoals een uit planken gereconstrueerde boomstam, en een vaas 'bestaande' uit gebroken Ikea-kopjes – alsof het verloren artefacten waren van een vergane wereld. Alsof niemand nog wist wat die vreemde objecten waren. Een heel speelse manier om iets te zeggen over deze tijd.

'Het gaat bij hem ook niet om één werk, het gaat om het geheel. In die zin zit hij in de traditie van Marcel Broodthaers – ik denk nu aan diens *Museum of Modern Art, Department of Eagles*. Guillaume Bijl ook: de ervaring dat je in het werk zit, de hele context, eerder dan er gewoon naar kijkt. Dat surrealisme zit zeker ook in Maartens werk. En in het buitenland heb je namen als Mark Dion, die een gelijkaardige interesse heeft in wetenschap en ecologie. Er is inderdaad een golf van geëngageerde kunstenaars met een focus op ecologie. Maar Maarten heeft de vaardigheid en de kennis om zijn engagement op een speelse manier te uiten, die tot nadenken stemt en nooit vrijblijvend is.'

effect al dat plastic in de zee zal hebben op de vissen, weten we pas binnen honderd jaar. Het experiment is gigantisch. Op zo'n belangrijk moment in de wereldgeschiedenis, lijkt het voor mij haast vreemd om daar als kunstenaar níét mee bezig te zijn.

Is het idee dat we in een soort eindtijd leven niet van alle eeuwen?

VANDEN EYNDE: Ja, maar in geen enkele andere tijd hebben we op zo'n grote schaal invloed uitgeoefend op de wereld. We waren nog nooit met zoveel, we hadden nooit zulke technologische middelen. Maar we gebruiken de technologische vernieuwing enkel om te kunnen voorzien in onze eigen energie en consumptie.

Ik geloof wel dat er alternatieven zullen komen, maar vooralsnog zijn ze onvoldoende. Shell heeft alle onderzoek naar alternatieve energie stopgezet – op biogas uit zeewier na. En alternatieven als windenergie hebben grote nadelen. Na twintig of dertig jaar moeten de wieken vervangen worden en zit je met een hoop epoxypolyesterrommel die moeilijk te recycleren is. Op Google Earth kun je ze zien liggen in Nederland: de kerkhoven van de windenergiemolens. Ik zie nog geen oplossingen.

Hoe gaan de archeologen van de toekomst op het nu terugkijken?

VANDEN EYNDE: Volgens mij met ontzettend grote verbazing. Ik denk niet dat ze zullen begrijpen waarom we op zo'n manier zijn omgesprongen met de fossiele brandstoffen – een gigantische goudmijn waar we ons in een razend tempo doorheen fikken. Ik denk dat ze niet zullen begrijpen waarom we zo'n risico's genomen hebben met de natuur. Neen, 'verbazing' is wel het juiste woord.

Je klinkt als een man met een pessimistisch mensbeeld.

VANDEN EYNDE: Ja, omdat ik niet geloof in de goedheid van de mens. En neen, omdat de mens deel is van de natuur en ik heel sterk geloof in de overlevingsdrang van de natuur. We zullen het op een realistisch mensbeeld houden.

HIJ IS KLAAR MET *BRICKS* SLIJPEN VOOR VANDAAG – later zal hij nog eens terugkomen om ze met een diamanten slijptol finaal glad te polijsten. We rijden terug naar zijn atelier in Drogenbos, waar hij twee jaar geleden – na tien jaar Rotterdam – naartoe verhuisde. Een eigenaardige uitwas van de Vlaamse koterij: Vanden Eynde woont in een huis dat voor een huis gebouwd is, met een vreemde binnenplaats tussen de twee gebouwen. Het gelijkvloers in het eerste huis is hij aan het verbouwen tot een expo-ruimte voor Enough Room for Space, de organisatie waarmee hij samen met zijn vrouw, kunstenares Marjolijn Dijkman, andere artiesten laat resideren. 'Mijn manier om inspiratie te zoeken', zegt hij.

In het achterhuis, op het gelijkvloers: zijn atelier. Al is opslagplaats misschien een beter woord. Tafels vol plastic afval, gesorteerd op kleur; een collectie van een honderdtal tafelpoten; boomtakken, met plakkertjes erop uit welk bos hij ze gehaald heeft; een resem onbestemde prullaria, van een bussel verroeste halve scharen tot een uitgedroogde muis – 'heb ik tijdens het verbouwen gevonden'. Het heeft iets van een beginnend hoarder – het soort compulsieve verzamelaars waar-

'EEN PESSIMISTISCH MENSBEELD? JA, OMDAT IK NIET GELOOF IN DE GOEDHEID VAN DE MENS. EN NEEN, OMDAT DE MENS DEEL IS VAN DE NATUUR.'

over National Geographic in zijn extremere variant al eens een documentaire uitzendt.

'Een hoarder? Dat valt toch nog wel mee, niet? De kak van je familie verzamelen, dat is pas hoarding.'

'Excuseer?'

'*Merda d'Artista* van Piero Manzoni? Nooit van gehoord? In de jaren zestig begon Manzoni zijn eigen faeces te verzamelen om in tinnen blikken te steken, die hij verkocht voor hun gewicht in goud. Af en toe wordt er nog eentje verkocht. Betaal je rond de 100.000 pond voor, tegenwoordig.'

'Inspirerend.'

'Nou ja. *(lacht)* Maar je hebt wel gelijk, hoor. Ik verzamel veel. Als ik iets interessant vind, pak ik het mee – je weet nooit of het nog kan dienen. Heb ik van mijn moeder, ongetwijfeld – ook een kunstenares trouwens. Haar huis is één archeologische bouwput. Onwaarschijnlijk. Ze kan niks weggooien.'

Je komt uit een artistiek gezin?

VANDEN EYNDE: Er zit wel wat artistiek bloed in mijn familie. Mijn moeder maakt kunst; mijn zus is Charlotte Vanden Eynde, choreografe, danseres en actrice. Ken je *Meisje* van Dorothée van den Berghe? Zij is Meisje. Heeft ze

de prijs voor beste actrice mee gewonnen in Lausanne. Ik ben altijd de 'broer van' geweest – dat begint nu voorzichtig wat te veranderen. Typisch: het tweede kind dat altijd streeft naar de kroon van het eerste. *(lacht)*

Maar ik kom vooral uit een ietwat bijzonder gezin. Mijn ouders zijn oude hippies. Ik ben geboren in een commune van vier paardenstallen in Wilsele, bij Leuven – toen ik twee was zijn we naar Antwerpen verhuisd, daarna naar Gent. Zelf kleren maken, macrobiotisch eten, steinerscholen, vrije relaties: ik ben opgegroeid in alle grote hippieclichés. Maar terwijl de meesten van hun vrienden afhaakten, hebben mijn ouders hun levensfilosofie volgehouden.

Wat doet dat met een mens?

VANDEN EYNDE: Als kind was het zeker niet gemakkelijk. Toen ik jong was, heb ik me er wel tegen afgezet. Eén keer in de maand gingen we bij de bomma eten en zij stopte mij dan wat geld toe. Het eerste wat ik deed met dat geld, was dingen kopen. Nieuwe kleren kopen in eerste instantie – ik gruwde van de broeken in gordijnstof. En snoep: ik wilde met Snickers en Mars naar school, niet met zelfgemaakte droge wafels zonder suiker. *(lacht)* Ik wilde consumeren. Ook toen ik al ouder was, bleef dat doorwerken. Ik ben heel snel mijn rijbewijs gaan halen – iets wat zij nooit hebben gedaan – en kocht al heel jong een huis. Kapitalistische rebellie. *(lacht)*

Het vreemde is dat, naarmate je ouder wordt, je merkt dat je toch heel veel van je ouders geïncorporeerd hebt. Dat verzamelen bijvoorbeeld, maar ook het hergebruiken van materialen, een voorliefde voor het artisanale, de betrokkenheid bij de wereld, het idee dat de mens níét buiten de natuur staat. Dat komt allemaal van daar.

Een mens ontsnapt nooit aan zijn afkomst?

VANDEN EYNDE: Nooit helemaal, blijkbaar. Grappig wel: een paar jaar geleden heb ik een huisje in Frankrijk gekocht met één hectare bos errond. Er is geen water, geen elektriciteit: het is er behelpen met bidons, kaarsen en hout hakken. Eén keer per maand trek ik ernaartoe om te bezinnen: even helemaal *off the grid* zijn. Dan stel je toch vast: dat hippie zijn – minder willen – zit wel ergens in mij.

Maar tegelijk verschil ik wel veel. Mijn vader is een bibliothecaris: hij heeft de hele wereld via zijn boeken in huis gehaald. Voor mij was dat niet genoeg. Ik moest het ervaren: ik moest de stank van de hondenshislak kunnen ruiken in Rusland, ik moest een theeceremonie in Japan hebben meegemaakt. Jarenlang heb ik buitensporig veel gereisd. Twintig keer per jaar nam ik het vliegtuig – voor residenties, tentoonstellingen, projecten

BRICK ERA, +/- 2000 A.D. MAARTEN VANDEN EYNDE geeft de archeologie van de toekomst een zetje, met bakstenen keien, kant-en-klaar om door de volgende generaties te worden opgegraven.

als *Plastic Reef*: alles wat me maar in het buitenland kreeg. Om je een idee te geven: mijn extreemste trip was eerst naar Dubai, dan doorvliegen naar Beijing, vandaar naar Los Angeles, om vervolgens per boot van Bermuda naar de Azoren te varen. En zodra ik terug thuis was, moest ik naar Kameroen vertrekken.

Klinkt maniakaal.

VANDEN EYNDE: Dat is het ook. Het is ook wel overkill geweest. Als je niet meer lang genoeg in een land bent om de tijdzone te weten, wordt het te veel. Momenteel ben ik het eventjes helemaal zat. Vandaar ook Enough Room for Space: mijn manier om de wereld in huis te halen.

Maar het is wel iets wat ik nodig heb gehad. Hoe meer je ziet, hoe meer je hoopt te begrijpen. Hoe meer mensen je ziet, hoe meer je een idee krijgt over de mensheid. Hoe meer natuur je ziet, hoe meer je begrijpt over ecologie. Het is een soort studieronde geweest.

Is dat waarom je kunstenaar bent?

Om de wereld te begrijpen?

VANDEN EYNDE: Exact.

VOOR IK VERTREK, KRIJG IK NOG EEN RONDLEIDING door de rest van het complex – of wat dat nog moet worden. Een geplande projectieruimte voor lezingen, een nog aan te leggen composttuin, een nog onder constructie zijnde badkamer en keuken voor de twee residenties voor buitenlandse kunstenaars, die hij eigenhandig zal verbouwen. Met reizen mag hij dan even gestopt zijn, hij weet de komende jaren wel wat te doen. 'Ik ben een van die weinige mensen die gráág verbouwt', zegt hij.

'Je bent wel een man van veel, niet?'

'Ik ben altijd in veel geïnteresseerd geweest. Kunst is mijn manier om dat onder één noemer te vatten. Maar om op je vraag te antwoorden: naar het schijnt was het eerste woord wat ik kon zeggen 'nog'. Vrij uniek, wordt me verteld. Dat is, aardig samenvattend, wel de conditie waar ik aan lijd. *(lacht)*'

VOLGENDE WEEK **JELLE DE BEULE**